

Nr 588

Av fru Nilsson och herr Holmberg, om startande av industriproduktion i Alby.

Vid 1945 års utgång lade Stockholms superfosfat AB ner sin karbidfabrik i Alby. Fabriken sysselsatte den 1 juli 1945 223 arbetare mot över 300 några år tidigare. Fabriken var den enda av större betydelse för detta industrisamhälle i västra Medelpad. Då fabriken lades ner, hade Alby ca 1 700 innevånare. Innevånareantalet har nu sjunkit till något över 800. Samhällets befolkning har alltså på en 10-årsperiod minskat med hälften. Av innevånarna är nära 25 procent eller cirka 200 pensionärer.

Vid nedläggningen tillsattes den s. k. Alby-kommittén med landshövdingen i spetsen. Kommitténs uppgift var att söka åstadkomma en ny industri och att lindra verkningarna av nedläggningen av den gamla. Så småningom lyckades man att intressera Wedevågs bruks AB samt Mo och Domsjö AB för att starta ett företag, AB Borgsjöverken, för tillverkning av byggnadssnickrier. Driften vid detta företag kom i gång år 1947, och 1950 hade man cirka 120 anställda. År 1951 omlades tillverkningen till metallindustri, och sedan minskades de anställdas antal successivt ner till ett 20-tal år 1954. Under 1955 hade driften omlagts till regummering av traktordäck, samtidigt som det gamla aktiebolaget har avvecklats och ett nytt bildats. Det nya företaget kan inte ens om det lyckas förverkliga sina presenterade planer sysselsätta mer än 45 man; f. n. är siffran betydligt mindre.

Efter tillkomsten av Borgsjöverken avvecklades den s. k. Alby-kommittén. År 1953 tillsattes emellertid en ny kommitté bestående av representanter för länsarbetsnämnden, de kommunala myndigheterna och arbetarna. Denna kommitté har ännu inte kunnat presentera något förslag, som löser industriproblemet.

Sedan 1945 har flera hundra människor måst flytta från Alby för att söka sig ny utkomst. Särskilt ungdomen har sökt sig till andra orter. Utflyttningen har givetvis skapat en rad problem för Alby municip och Borgsjö kommun, inom vars gränser samhället är beläget. Municipet har t. ex. investerat 300 000 kronor för vatten- och avloppsledningar, och ännu saknar en stor del av samhället vatten och avlopp. Då efter driftstoppet i Alby ångsågen och trähusfabriken i Erikslund liksom Lomyrans tegelbruk i Parteboda också nedlagts, är Borgsjö kommun nästan avindustrialiserad. Att detta medför utflyttning, skatteförluster och andra problem för kommunen är uppenbart.

För dem som tvingats att flytta från Alby har ofta omställningsproblem uppstått. Man har fått lämna hembygden, den miljö som man kanske trivts med, släkt, vänner osv. För dem som stannat kvar är ofta sysselsättningsproblemen stora. Strax innan jul föregående år var det i Alby bortåt ett 50-tal, som inte hade arbete. Även när det finns tillräckligt med skogs- och diversearbete i orten, är detta ofta inte så lämpligt för många av de tidigare industriarbetarna.

Samtidigt som dessa problem uppstått för folket och kommunen, användes inte huvuddelen av de lokaler, som tidigare betjänade karbidfabriken. Det finns alltså lokaler för industrier. Stickspår saknas visserligen från industriområdet till järnvägen, men om en industri skulle behöva järnväg är det inte mer än 300 m från industriområdets centrum till järnvägsstationen vid stambanan. Med att anlägga ett industrispår denna korta sträcka får fabriken ett utomordentligt bra läge. För att lösa problemen fordras det att statliga myndigheter ingriper med hårdare hand än tidigare. Bolagen har inte lyckats eller inte velat ge albyborna sysselsättning i hemorten. De tomma fabrikslokalerna är ett illustrativt exempel på kapitalistiskt vanstyre.

Då det visat sig att privata företag inte vill eller kan lösa sysselsättningsproblemen i Alby, bör staten inleda förhandlingar med Stockholms superfosfat AB för att överta fabriken och dess bostadsbebyggelse. Detta skulle öppna möjligheter för att starta en industri, där man om möjligt också skapar sysselsättning åt kvinnorna och ungdomen.

Under hänvisning till vad ovan anförts yrkas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om åtgärder från statsmakternas sida för startande av lämplig industriproduktion i Alby i syfte att säkra full sysselsättning för arbetskraften på platsen.

Stockholm i januari 1956

Gerda Nilsson

Helmer Holmberg